

ale tuzemské orgány nejsou k tomu povinny; otázka, zdali požívají trestní immunitu v případě, meškají-li na souši služebně, jest předmětem sporu. Exemce jejich z jurisdikce civilní jest popírána. Význačným způsobem zasahá v toto postavení loďní posádky nedotknutelnost válečné lodi samotné, která podobně jako nedotknutelnost hotelu vyslancova se projevuje zákazem vstupu na loď tuzemských státních orgánů (jinak však stran celní prohlídky V. Británie). Nedotknutelnost tato, „věcná exterritorialita“, trvá vedle zákazu podrobiti loď donucovacím opatřením jako exekuci, kterýchžto zákaz plyne již z principu ochrany veřejné funkce cizího státu na státním území, určením předmětu k veřejným jeho účelům. I nedotknutelnost válečné lodi nedovoluje však souditi, že válečná loď v cizích státních vodách jest součástí území domácího svého státu, anebo že zásadně válečná loď nepodléhá tuzemskému právnímu řádu. Jen výjimkou z něho přísluší hlavně trestní pravomoc nad posádkou válečné lodi orgánům jejího státu. Stran vydání utečence na loď naskytují se podobné otázky jako stran vydání z budovy vyslanecké; připouští se politické utečence nevydávati.

Literatura.

Vedle spisů, uvedených již při hesle Diplomatičtí zástupci, str. 389, pojednávají o ex-ě jmenovitě i soustavné práce o mezinárodním právu soukromém. Zvláště o ex-ě pojednávají anebo z obecných pojednání nově jsou uvedeny spisy: „Annuaire de l'Institut de droit international“, session de Cambridge, 1895; v. Bar: „Theorie und Praxis des internationalen Privatrechts“, 1889, sv. II.; Belling: „Die strafrechtliche Bedeutung der Exterritorialität“, 1896; Féraud-Giraud: „États et Souverains, Personnel diplomatique et consulaire, Corps de troupe, Navires et Équipages, Personnes civiles devant les Tribunaux étrangers“, 1895, sv. I./II.; v. Frisch: „Der völkerrechtliche Begriff der Exterritorialität“, 1917; Heyking: „L'exterritorialité“, 2. vyd., 1926; Hill: „Immunités diplomatiques et consulaires et immunités à reconnaître aux personnes investies de fonctions d'intérêt international“ (zpráva pro Institut práva mezinárodního), 1927; Laurent: „Droit civil international“, 1880, sv. III.; Loening: „Die Gerichtsbarkeit über fremde Staaten und Souveräne“, 1905; Moore: „International law Digest“, 1906, sv. IV.; Neumayer: „Internationales Verwaltungsrecht“, 1910—1926, sv. I.—III.; Odier: „Des privilèges et immunités des agents diplomatiques en pays de chrétienté“, 1890; Ortolan: „Éléments de droit pénal“, 5. vyd., 1886; Ozanam: „L'immunité civile de juridiction des agents diplomatiques“, 1912; Pietri: „Étude critique sur la

fiction d'exterritorialité“, 1895; Phillimore: „Commentaries upon international law“, 3. vyd., 1882, sv. II.; Politis: „Note au jugement du tribunal de la Seine du 23 mars 1907, Dalloz, Jurisprudence générale“, 1907, část 2., str. 281 sq.; v a n P r a a g: „Jurisdiction et droit international public“, 1915; Rey: „Les immunités des Fonctionnaires internationaux“, 1928; Strisower: heslo „Exterritorialität“ v Österreichisches Staatswörterbuch, 2. vyd., 1905; t ý ž: „L'Exterritorialité et ses principales Applications, Académie de droit international — Recueil des cours 1923“, sv. I., 1925; S t r u p p: „Beiträge zur Reform und Kodifikation des völkerrechtlichen Immunitätsrechts“, 1926; V e r c a m e r: „Des franchises diplomatiques et spécialement de l'exterritorialité“, 1891; Z o r n: „Das deutsche Gesandtschafts-, Konsular- und Seerecht“ v Annalen des deutschen Reiches, 1882 (v textu citován Zornův spis z r. 1920, uvedený v hesle Diplomatičtí zástupci, str. 379). — „Zpráva kodifikační komise Společnosti národů“, C. 196., M. 70./1927, citována zkráceně Raport.

Vladimír Vochoč.

Farář

viz Katolická církev.

Farní obec

viz Katolická církev.

Fideikomisy.

I. Historický vývoj. II. Rodinné f. podle obě. zák. III. Slovensko a Podkarpatská Rus. IV. Boje o f. V. Zrušení f-ů. Literatura.

I. Původ rodinných f-ů je dosud temný a bez podrobné práce archivní sotva se vyjasní. Podobá se pravdě, že sluší jej hledati jednak v potřebách a snahách šlechty, ženoucích k vybudování instituce, která by zabezpečovala lesk rodiny, splendorem familiae, jednak v práci doktriny, romanisticky školené, která se dala do služeb těchto snah a potřeb. V našich zemích hojnější zřizování f-ů souvisí asi se vstupem Habsburků na španělský a český trůn a s přenášením zařízení ve Španělsku pro šlechtu platných do ostatních oblastí habsburského panství. Většina významných rodinných f-ů v zemích historických pochází ze stol. 17. (srov. Cod. Austr. I., str. 337 násl.), ale — ježto konfiskační dekret Ferdinanda II. ze dne 16. XI. 1631 (srov. Cod. Austr. I., str. 336) vytýká, že, ač konfiskace vůbec se nevztahuje na f-y, pro tentokráte ob atrocitatem criminis a velké škody válečné způsobené rebelií stejně jako statky alodní propadají fisku — nebude možno po-

chybovati, že zřizování f-ů u nás spadá větší měrou také do stol. 16.

II. 1. Slovo f. (rodinný f.) v obč. zák. není jednoznačné. Definici pojmu krytého slovem f. má § 618, jenž nazývá f-em nařízení, podle kterého jmění nějaké se prohlašuje za nezczizitelný majetek rodiny pro všechny budoucí neb aspoň některé potomky. Lépe lze vystihnouti pojem, který má na zřeteli § 618, definicí, že f. je nařízení, podle kterého má určité jmění přecházeti jako celek podle ustanoveného řádu na potomky některé rodiny. V četných ustanoveních nazývá obč. zák. f-em f-ní jmění, jinde se nazývá f-em právní poměr, který je důsledkem nařízení jmenovaného v § 618. V nauce i jinde je běžný i jinaký ještě smysl slova f., zejména jeho plurální formy. Vyrozumívá se jím sociální fenomen regulovaný §§ 618 násl. nebo jak se také říká, právní instituce f-ů. Ten smysl má slovo f., když se mluví o dějinách, účelu, škodlivosti, užitku, budoucnosti f-ů a t. p.

2. F. se podle obč. zák. zřizuje jedním zakladatelovým. Jednáním tím může býti poslední pořizení nebo jednání mezi živými, a to buď smlouva, zejména taková, kterou činí zakladatel s prvním nabyvatelem, ale také právní jednání jednostranné. Že by jednostranný akt zřizovací byl vyhledával zřízení listiny zakládací a tedy formu písemní, nebylo lze hájiti hledíc k § 223 pat. z r. 1854. Jak však vychází najevo z tohoto ustanovení, musila se listina zakládací (erekční) zříditi vždycky, ale mohla se zříditi i po zřízení f-u, třeba zakladatelovým dědicem.

Každý zakladatel potřeboval ke zřízení f-u již podle § 627 o. z. přivolení moci zákonodárné. §§ 220 násl. pat. mluví o přivolení zeměpanském, ale patrně tím na starším stavu nemělo nic býti měněno. Po zavedení ústavy teorie a praxis držely se mínění, že se vyhledává jen přivolení panovníkovo, a teprve § 1 zák. ze dne 13. VI. 1868, č. 61 ř. z., ustanovil, že ode dne vyhlášení tohoto zákona může povolení ke zřízení f-u býti dáno jen říšským zákonem a to tak, že návrh zákona sluší předložiti říšské radě jako osnovu vládní.

Zákonem se f. nezřídil, nýbrž se udělilo jen svolení k jeho zřízení, po případě jeho zřízení se schválilo. Objekty, subjekty f-u, řád posloupnosti ustanovil zakladatel a moc zákonodárná mohla zakládací akt buď přijmouti nebo zamítnouti, ale nemohla jej měniti. Byl-li tedy zákon povolující zřízení f-u vydán před perfekcí zřizovacího aktu,

nezhojil jeho nehotovosti a zakladatel nebyl nikterak nucen f. zříditi a byl-li zákon vydán po aktu zřizovacím, nezhojil případných nedostatků tohoto aktu.

3. F. bylo lze zříditi pro rodinu vlastní i cizí a zřizování nebylo omezeno na šlechtice, ani pokud se týkalo zřizovatele ani pokud se týkalo honorované rodiny. Ale sotva kdy se vyskytl nějaký f. nešlechtický. F. mohl zříditi muž i žena. Co do objektů f-ního jmění nemělo právo omezení, ale z povahy věci se podává, že za jmění f-ní se hodily nejspíše pozemky (mluví se o reálních f-ech) a kapitály (peněžní f-y). Jinaké svršky (nábytek, náradí, obrazy, šperky, knihy) se vyskytují zpravidla jen jako části jiných f-ů, zejména reálných.

4. Zřízením f-u vyloučí se ze jmění zakladatelova majetková masa, jež má zůstatu v rodině a jejímž účelem je zachovati lesk a blahobyt této rodiny (resp. určitých jejích členů). Aby se cíle toho dosáhlo, jmění to se vinkuluje, t. j. každý „držitel“ f-u má jen omezené právo, které jej činí schopným nakládati jměním mezi živými jen za určitých podmínek; dispoice pak na případ smrti jsou vyloučeny naprosto.

O právním postavení držitele f-u vyslovil se § 631 všeobecně tak, že má práva a povinnosti vlastníka požitků a vykládá pak zevrubněji, že mu náleží všechny užitky ze jmění f-ního a z jeho akcese, nikoli však sama podstata (substance). Nese všechna břemena a jiné veřejné dávky váznoucí na f-ním jmění a úroky z f-ních dluhů (o nich srov. níže).

V §§ 633 a 634 jest ustanoveno o změnách f-ního jmění a čte se tam, že držitel f-u může f-ní nemovitosti (a to jednotlivě nebo v celku) zpeněžit, pozemky vyměnit za jiné pozemky nebo je dáti do dědičné činže nebo dědičného pachtu (poslední bylo obsoletní od vyvazení půdy). Zmíněná opatření vyhledávala však schválení soudního (soudu svěřenského příslušného podle § 116 jur. normy). Soud musil vyslechnouti všechny známé čekalce (t. j. ony osoby, které podle řádu posloupnosti mají resp. by mohly nastoupiti ve f.), po případě jejich zástupce, pak opatrovníka potomstva a opatrovníka f-u a mohl žádosti vyhověti jen z důležitých důvodů. Stejně slušelo přijímati co do zczizování movitostí kromě takových, jejichž zczizování si žádá řádné hospodaření (dobytka, opotřebovaného náradí, opotřebovaných strojů a t. p.).

Za f-ní peníze nebylo přípustno kupovati pozemky a peněžní f. nebylo možno

proměnití na f. reálný. Tu bylo potřeba zákona.

Velmi podrobná, spleť a sporná byla ustanovení o zadlužení f-u. Podle obč. zák. bylo možno se svolením f-ního soudu, jenž zase vyslechl interese vyjmenované výše, z důležitých důvodů zadlužit f. do jedné třetiny resp. vybrati nejvýše jednu třetinu f-ních kapitálů. § 3 zák. z r. 1868 dopustil zadlužení i přes jednu třetinu, bylo-li toho nezbytně potřeba k zachování f-ního jmění. Při zadlužení byl vyhotoven plán, podle něhož dluh takto kontrahovaný bylo nutno spláceti (plán depurační). Význam těchto f-ních dluhů na rozdíl od alodních dluhů držitelů f-ů vzešel v tom, že přechodem f-u na nástupce pasivním jejich subjektem se stal tento nástupce a že proti němu mohly býti vymáhány z užitků f-ního jmění, ale ovšem mohlo dojíti pro nedoplatky naproti depuračnímu plánu na postih držitele f-u proti alodní pozůstalosti předchůdcově. Alodní věřitelé držitele f-u mohli rovněž sáhnouti na užitky f-ního jmění, ale tu jejich právo na úkoj pominulo s právem jejich dlužníka na požitky z f-ního jmění.

Občanský zákoník konstruoval právní poměr založený zřízením f-u tak, že vlastnictví f-ního jmění je děleno mezi všechny čekatele a dočasnýho držitele. Oněm náleží vlastnictví vrchní, tomuto (vedle vlastnictví vrchního) také vlastnictví požitků. Z jiných konstrukcí zasluhuje zmínky konstrukce Pfaffa a Hofmanna, již vykládají, že vlastníkem f-u je dočasný držitel f-u, že však jmění f-u v jakém si smyslu náleží právnické osobě, kterou nazývají f-em a dovolávají se konstrukce Tryphoninovy ve fr. 75 de iure dotium 23, 3 (quamvis dos in bonis mariti est, mulieris tamen est). Nejsprávnější je mínění, že zákonná ustanovení nás nutí, abychom držiteli f-u samojedinému přisoudili právo vlastnické (přítomné právo vlastnické). Avšak toto právo jest omezeno proto, že ono jmění má podle ustanoveného řádu neztenčeně přecházeti na osoby jiné a že tedy vlastnické právo dočasnýho držitele má býti vystřídáno svého času stejným právem vlastnickým osoby jiné (právem vlastnickým budoucím nebo jen potenciálním).

5. Řád posloupnosti, podle kterého členové rodiny, pokud mají žádané vlastnosti, nastupují do jmění, určuje zakladatel a není-li věc rozhodnuta do jednotlivosti, sluší se řídití předpisy, které mají §§ 619—626. Pokud se týká povšechného rázu těchto

ustanovení, je vyslovena zásada, že ve f. nastupují příbuzní mužští per virilem sexum agnatione juncti a že jsou tedy vyloučeny agnátky, kognáti a kognátky. Dále však je jakýsi odpor. Rubrika při § 619 mluví o hlavních družích f-u a v kontextu se jmenují pak jen f-y rodové (se sukcesí individuální), ale § 624 má vykládací pravidlo, podle kterého jest se rozhodnouti pro f. dědický, t. j. f. se sukcesí simultánní. Přes to se f-y se sukcesí simultánní, jsouce na sporu s účelem f., vyskytly sotva kdy.

V §§ 619 a sl. jsou uvedeny tyto řady posloupnosti: a) primogenitura, t. j. řád posloupnosti, při němž nastupuje ve f. prvorozený ze starší (nejstarší) linie. Ve f. nastupuje tedy prvorozenec zakladatelův, po případě prvorozenec prvního držitele f-u. Po něm nastupuje v držení f-u jeho prvorozený syn atd., takže, když prvorozenec zemře za života svého otce, který má držení svěřenství, přejde pak f. z děda na vnuka; b) majorát, při němž nastupuje, kdo je z rodiny podle stupně nejbližší poslednímu držiteli f-u; c) seniorát, při němž nastupuje vždy nejstarší z rodiny beze zřetele k tomu, ke které linii přináleží a bez zřetele k blízkosti stupně. Vedle těchto hlavních druhů posloupnosti jmenuje obč. zák. ještě d) ultimogenituru, při níž nastupuje vždy poslední syn z nejstarší linie; e) juniorát, při němž nastupuje nejmladší ze všech linií; f) majorát tak spořádaný, že nastupuje, kdo je podle stupně nejbližší zakladateli nebo prvému nabyvateli f-u; g) řád posloupnosti simultánní, při němž nastupují agnāti podle zásad obecné posloupnosti intestátní a to tak, že, je-li několik stejně blízkých, nastupují všichni. Možné by byly i jiné řady posloupnosti, ale sotva se vyskytl řád, na který by v zákoně nebylo pamatováno. Mimo to lze vytknouti, že řady uvedené pod lit. d—g se vyskytují velmi zřídka, a že všechny ostatní řady naproti primogeniturovi znamenají jen malé procento. Jako zvláštnost lze zaznamenati, že podle erekční listiny f-u Kobursko-Koharyovského ustanovuje nástupce poslední držitel f-u.

Občanský zákoník má také ustanovení, co platí o přechodu f-u na linie ženské, když zůstavitel nařídil, že po vymření agnátských linií mužských má f. přejíti na linie ženské a dále ustanovení, co platí, když v jedné rodině je zřízeno f-ů několik, z nichž každý jest určen jiné linii. Mluví se tu o primogeniturovi, sekundogeniturovi a t. d., ale tu arci smysl slov je jiný než jaký má § 619.

Co do způsobilosti nastoupiti ve f. slušelo přijímati, že způsobilost mají zásadně jen agnáti a nikoli quasiagnáti (legitimovaní, adoptovaní). Erekční listiny žádaly zpravidla vlastnosti další. Tak na př. vylučovaly z nastupování ve f.: duševní choroba, nerovnorodé manželství, původ z nerovnorodého manželství, příslušnost k duchovnímu řádu, odpadnutí od katolictví, velezrada a j.

6. Osoby povolané řádem posloupnosti nastupují ve f. jeden po druhém z vlastního práva, jeden nezávisle na druhém, *ex pacto et providentia maiorum*, jak říkali feudisté. Toto nastupování ve f. není tedy dědicou posloupností. Nástupce není totiž ani dědicem prvního držitele, ani dědicem svého přímého předchůzce, ježto neodvozuje svého práva od nich, ale není ani dědicem zakladatelovým, od něhož své právo odvozuje, ježto nenastupuje in universum ius, nýbrž do zvláštního samostatného jmění zakladatelem určeného za jmění f-ní. Přes to však nastupování ve f. je nastupování per universitatem, ježto každý nástupce nastupuje ve jmění f-ní jako v celek a tedy uno actu ve všechna práva a všechny závady, které náležejí k f-nímu jmění.

Ve f. se nastupovalo, mimo případy prvního nabytí, když f. se uprázdnil. Pravidelný způsob uprázdnění je smrt držitele f-u. Jiné způsoby uprázdnění byly dány erekčními listinami, jako na př. vstup do kláštera, uzavření nerovnorodého manželství a t. p. Mezi případy uprázdnění se počítá také zřeknutí (rekusace) držitele f-u, ale § 632 obč. zák. se o něm vyslovil tak, že držitel f-u se může zříci jen pro osobu svou a nikoli pro své potomky, třeba nezrozené a slušelo tedy souditi, že rekusací se f. neuprázdní, a že ten, kdo rekusací došel f-u, vykonává jen právo rekusantovo. Věc byla potud významná, že podle doby, kdy se f. uprázdní, sluší posuzovati, kdo je podle zakládací listiny povolán k posloupnosti.

Nastupování ve f. se spravuje pravidly danými o nastupování v pozůstalost. Podává se to odtud, že občanský zákoník zahrnul posloupnost ve f. v posloupnost dědicou a že ji tedy podrobil svým ustanovením o posloupnosti dědicé, pokud povaha předpisů o posloupnosti ve f. nevyklučuje užití předpisů o posloupnosti dědicé. Také patent z r. 1854 pojednává o projednání pozůstalosti má zřejmě na zřeteli i projednání f-ů. Zaznamenati však sluší, že se vyskytuje mínění, podle kterého co do posloupnosti ve f. platí zásada: *le mort saisit le vif*.

7. O zániku f-u ustanovil občanský zákoník tak, že zaniká alodifikací, t. j. výrokem soudním, na který dojde, když nelze očekávati potomstva povolaného k f-u; zkázou f-ního jmění; když vymrou všechny linie povolané nastoupiti ve f. a konečně, když f-ní jmění bude svému účelu odcizeno vydržením, o němž ustanovil § 1474.

8. V Čechách bývalo s držením f-u spojeno privilegované volební právo do sněmu zemského. Prvý ze šesti sborů, ve kterých se volili poslanci za deskový velkostatek, byl vyhrazen držitelům f-ů a volebním okresem bylo celé království české.

III. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi platily zák. čl. IX z r. 1687 a zák. čl. L z r. 1723, o nichž v dv. dekr. z 9. X. 1862 níže citovaném bylo pověděno, že vzhledem ke své všeobecné stylisaci neupravují věci náležitě a nezajišťují dostatečně držitele f-u a čekatelů. Když podle kabinetního listu ze dne 31. XII. 1851, bod 33, byl občanský zákoník v uherských zemích vyhlášen tak zv. absolutistickými patenty, a to, pokud se týká Slovenska a Podkarpatské Rusi, patentem ze dne 29. XI. 1852, č. 246 ř. z., platila i zde ustanovení občanského zákoníka o f-ech a také patent z roku 1854, č. 208 ř. z., nabyt tu platnosti. Snesením *judex-kuriální* konference byly občanský zákoník a ostatní „rakouské“ zákony zase odstraněny. Ježto však předpatentový stav, jak bylo pověděno, byl nedostatečný, byl 9. X. 1862, pod č. 15742, vydán dvorský dekret o rodinných f-ech, jenž přece zase v podstatných kusech se opírá o ustanovení občanského zákoníka a patentu z r. 1854 hledící k f-ům. Podle zmocnění daného zák. čl. XIV z r. 1868 vydal pak ministr spravedlnosti nařízení ze dne 7. IV. 1869 obsahující předpisy o řízení ve věcech f-ních. Toto nařízení bylo zachováno v platnosti § 6 zák. čl. XIV z r. 1912 s tím připomenutím, že až do úpravy zákonné může býti podle potřeby dočasně měněno a doplněno. Nejdůležitější rozdíl naproti právu vylíčenému pod II. 1. dlužno spatřovati v tom, že podle práva uherského platí zásada *le mort saisit le vif* zcela nepochybně.

IV. Instituce rodinných f-ů byla od dob dosti dávných terčem útoků s tím odůvodněním, že jde o instituci škodlivou. Než s druhé strany vyskytli se také obhájci. Proti f-ům i pro ně byly uváděny důvody politické a spor točil se kolem otázky, zdali zachování bohaté šlechty dědičné jest užitečné čili nic. Proti f-ům byly nad to

uváděny důvody hospodářské potud, že se nehosподаří účelně na latifundiích vyjímajíc snad jediné latifundie lesní, a že se nehosподаří účelně na majetku vázaném, jenž snad podle okolností případně vzdáleným příbuzným. Také nespravedlivost se uvádí, kterou znamená institut f-u naproti „ostatním“ členům rodiny.

Není jistě bez zajímavosti, že v dobách josefinských komise ve věcech zákonodárných učinila návrh, aby všechny f-y byly zrušeny. Návrh se skutkem nestal. V pětičlenné komisi pověřené superrevisí občanského zákoníka, jež zasedala od 13. XI. 1809 do 30. I. 1810 a jejímiž členy byli M. H a a n, Z e i l l e r, A i c h e n, P f l e g e r a P r a t o b e v e r a, promluvil ve schůzi ze dne 4. XII. 1809 H a a n řeč valně nepřiznivou f-ům a navrhl doplniti usnesená ustanovení jednak tím, že by se při každé sukcesi ve f. musilo znovu zažádati za zeměpanske potvrzení f-u, jednak ustanovením napodobeným § 1253. Než šel s ním jen Z e i l l e r, rovněž f-ům nepřející, a s doplňků tedy sešlo (srov. O f n e r: U r e n t w u r f II., str. 541 násl.). Pozdější desetiletí století 19. byla zase f-ům příznivější, ač příliš hojné f-y v té době již nevznikly.

V. § 1 záborového zákona ze dne 16. IV. 1919, č. 215 Sb., ukázal, že pozemková reforma se nemínila zastaviti před rodinnými f-y a zákon o zrušení šlechtictví ze dne 11. XII. 1918, č. 61 Sb., jakož § 106 úst. list. byly dalšími doklady, že politické důvody uváděné na obranu f-u v Československé republice si nesjednaly platnosti. Po některých odkladech pak, způsobených zejména také obavami, aby movitý majetek f-ní ceny vědecké a umělecké se nerozptýlil uvolněním f-ního vinkula, vyšel zákon ze dne 3. VII. 1924, č. 179 Sb., jímž byly f-y zrušeny a zřizování nových f-ů prohlášeno za nepřipustné. Ustanovení zákona sledují ten cíl, aby trvajících právních poměrů f-ní byly likvidovány.

Hlavní materiální obsah těchto ustanovení je takový: Držiteli svěřenství, čekatelům a opatrovníku potomstva se ponechává, aby dohodou upravili poměry svěřenského jmění. Čekatelé jsou ti, kdo jsou čekatelé podle zřizovacích listin, ale nehledí se k omezením zřizovacích listin, která se přiči řádu nastalému po 28. říjnu zrušením šlechtictví (pro nerovný sňatek, nedostatek šlechtictví nebo určitého počtu šlechtických předků a pod.). K dohodě postačí, souhlasí-li držitel svěřenství a nejbližší tři čekatelé, a není-li jich, opatrovník potomstva.

Je-li svěřenství uvolněno smrtí držitelovou, stačí souhlas nástupce a dvou nejbližších čekatelů, pokud se týká opatrovníka svěřenství. Dohoda musila býti do šesti měsíců po tom, co zákon se stal závazným, t. j. od 13. XI. 1924, písemně předložena svěřenskému soudu, nesměla se přičítati účelu zákona a vyžadovala schválení svěřenského soudu. Nedošlo-li na dohodu, nabyvá jmění zbaveného svěřenského svazku, kdo byl držitelem svěřenství v den 13. listopadu a jest omezen f-ární substitucí ve prospěch prvního čekatele. Bylo-li svěřenství dne 13. listopadu uvolněno smrtí dosavadního držitele, připadlo do neomezeného vlastnictví nejbližšímu čekateli. Zemřel-li dočasný držitel svěřenství po 13. listopadu, ale před tím, než uplynula lhůta ustanovená k dohodě, platí, že nabyl jmění jako fiduciář a jmění připadne nejbližšímu čekateli. Když ke svěřenství uvolněnému smrtí v den 13. listopadu se nepřihlásil žádný z povolaných čekatelů anebo nebylo dalších svěřenských čekatelů, spadlo uvolněné svěřenství do pozůstalosti posledního držitele. Nástupnická práva všech ostatních čekatelů se zrušila bez náhrady. Zákon ustanovil také o nárocích na plnění, kterých nabyly ze zřizovací listiny určité osoby (jde hlavně o tak zv. apanáže) a o uspokojení f-ních i alodních dluhů držitele f-u. Podrobné ustanovení je dáno k zajištění sbírek a předmětů umělecké ceny, archivů, knihoven a registratur, které jsou příslušenstvím svěřenských objektů (recte částmi f-ů).

Likvidace f-ů podle zákona ze dne 3. VII. 1924 vyvolala hojnost sporů. Něco z těchto sporů jde na vrub zákona, jenž není ve všem jasný, než na větším díle je to zájem na získání milionových objektů, jenž je pružinou sporů.

Literatura.

Knipschildt: „De fideicommissis fam. nob.“, Ulm 1654- Lewis: „Das Recht der Familienfideicommiss“, Berlin 1868; Pfaff-Hofmann: „Zur Geschichte der Fideicommiss“, 1884; Commentar II, str. 264 násl.; Excuse II, str. 163 násl.; pak Miaskowski: „Das Erbrecht und die Grundeigentumsverteilung im Deutschen Reiche“, Leipzig 1884, a L. Brentano: „Alte und neue Feudalität“, 2. vyd., Leipzig 1924.

Jan Krémář.

Filmování.

I. Živnostenská úprava. Zákonem č. 140/1926 Sb. byla prohlášena živnost fotografická včetně pořizování fotografických snímků při živnostenské výrobě filmů za